

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

14 oktober 1996

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, GEZONDHEID EN GEZIN

Interpellatie van mevrouw Sonja Becq tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de evaluatie van de werking van de consultatiebureaus van Kind en Gezin

Interpellatie van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over dringende maatregelen in verband met acute problemen van woonwagenbewoners

Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin

Maandag 14 oktober 1996

VOORZITTER : Mevrouw Trees Merckx-Van Goey

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.17 uur.*

Interpellatie van mevrouw Sonja Becq tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de evaluatie van de werking van de consultatiebureaus van Kind en Gezin

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Becq tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over de evaluatie van de werking van de consultatiebureaus van Kind en Gezin.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, op 1 januari van dit jaar werd het strategisch plan van Kind en Gezin goedgekeurd. De tijd is nu gekomen voor een eerste evaluatie. Ik heb ondertussen contact gehad met een aantal mensen uit de praktijk : vrijwilligers, verpleegkundigen, mensen uit de consultatiebureaus, enzovoort. Met het oog op een degelijke werking van deze bureaus, wil ik een aantal aandachtspunten naar voren brengen en een aantal vragen stellen.

Het aantal meldingen en de herkomst van deze meldingen bij de consultatiebureaus is belangrijk om te onderzoeken of er een efficiënte spreiding van deze bureaus is. Zo kunnen we immers nagaan of deze bureaus goed bereikbaar zijn. Hieromtrent zijn er al veel discussies geweest. Volgens de meesten is het aantal meldingen wel bevredigend. Bij vrijwilligers en verpleegkundigen leeft echter de vraag of de specifieke doelgroep – de groep van de kansarmen – wel wordt bereikt.

Nu is er vaak één consultatiebureau in een regio waar er vroeger drie of vier waren. Op deze manier

wordt de bereikbaarheid kleiner, zeker voor mensen uit de deelgemeenten. Dit consultatiebureau is immers meestal in het centrum van de gemeente gelegen. Het is vooral een probleem voor mensen die niet over eigen vervoer beschikken. Daarom stel ik u deze vraag : heeft men vanuit Kind en Gezin zicht op de herkomst van de meldingen ? Indien dit zo is, houdt men hier dan ook rekening mee om een beter beeld te krijgen van – wat ik zou noemen – blinde vlekken ? Indien dit niet het geval is, wil ik erop aandringen dat dit zo snel mogelijk zou gebeuren. Wie afhaakt, komt immers in de meeste gevallen niet meer terug.

Hoe zit het met de vergelijking en de opvolging van het aantal meldingen in de consultatiebureaus met het geboortecijfer, met de inwijkelingen en met de één- tot driejarigen ? Als er na een huisbezoek geen afspraak wordt gemaakt met een consultatiebureau, wie geeft er dan impulsen opdat dit toch nog zou gebeuren ? Hoe controleert men de mate waarin er effectief huisbezoeken worden afgelegd, en wie controleert dit ? Volgens Kind en Gezin wordt 80 tot 85 percent van de kinderen bereikt. Wanneer men deze evaluatie maakt, houdt men dan ook rekening met die regio's waar men vroeger al een lager bereik had, zoals bijvoorbeeld in Vlaams-Brabant ?

De continuïteit in de dienstverlening is een ander aandachtspunt. Kind en Gezin opteert duidelijk voor een regionale samenwerking : verschillende verpleegkundigen, gespreid over een regio, met een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Dit is uiteraard zeer belangrijk, maar toch zijn er ook een aantal nadelen aan verbonden. Zo is bijvoorbeeld de verpleegster die het huisbezoek doet, niet noodzakelijk dezelfde als diegene die aanwezig is op het consultatiebureau. Zelfs in éénzelfde consultatiebureau kan het gebeuren dat men bij twee of drie verschillende verpleegsters terecht komt. Mijns inziens zou een bepaald kind beter steeds bij dezelfde verpleegster terechtkomen.

Becq

Mijn volgende punt gaat over de werking van het gescheiden consult. Dit houdt in dat eerst de verpleegkundige en daarna de arts tien minuten consultatie heeft met de ouders en het kind. Enerzijds is men zeer tevreden omdat de ouders voelen dat er naar hen wordt geluisterd, maar anderzijds heb ik ook al vernomen dat de onderlinge afstemming tussen verpleegkundige en arts niet altijd optimaal is.

Ik wil ook even stilstaan bij de situatie van de vrijwilligers. Deze mensen hebben zich bij de overgangperiode zeer hard ingezet, ondanks alle moeilijkheden. Ik heb echter al van verschillende vrijwilligers gehoord dat ze zich nu wat overbodig voelen. Ten eerste zijn er minder aanmeldingen, en ten tweede brengen de ouders nu meer tijd door bij de dokters en de verpleegkundigen. Een duidelijke taakomschrijving van alle betrokken partijen – vrijwilligers, artsen, verpleegkundigen en organiserend bestuur – is dus absoluut noodzakelijk.

In dit verband wil ik ook het volgende aanhalen. Naar aanleiding van de controles van Kind en Gezin en van de inspectieverslagen worden de vrijwilligers veelal gedemotiveerd. De teneur van deze verslagen is namelijk nogal negatief. Soms is kritiek nodig, maar dan moet het wel positieve, opbouwende kritiek zijn.

Ik wil ook nog even stilstaan bij de problematiek van de infrastructuur. Mensen uit de praktijk zeggen me dat de normen enigszins evolueren. Bij de aanvang van de herstructurering was echter gezegd dat de infrastructuur binnen een termijn van drie jaar in orde moest worden gebracht. Ik zie in de inspectieverslagen dat er met sluiting wordt bedreigd, onder meer wegens het niet-gescheiden consult. Op sommige plaatsen is er namelijk niet voldoende ruimte om arts en verpleegkundige aparte consultaties te laten uitvoeren.

Een ander aspect in dit verband is de problematiek van de neutraliteit van de gebouwen. Ik hoor dan regelmatig de vraag wat neutraliteit dan wel is. In een van de inspectieverslagen over een consultatiebureau dat in een parochiezaal is gevestigd, lees ik dat de kruisbeelden moeten worden verwijderd. Als het echter gaat om consultatiebureaus die gevestigd zijn in CM-lokalen, lokalen van het ABVV, of in lokalen van de Socialistische Mutualiteit, wordt niet geëist dat de materiële symbolen worden verwijderd. In dit verband wordt dus duidelijk met twee maten gemeten.

Mijn laatste punt gaat over een experiment in Vilvoorde waarbij met artsen wordt samengewerkt. Voor dit experiment hebben de huisartsen met de consultatiebureaus van Kind en Gezin afgesproken dat ze een deel van de preventieve zorg op zich nemen. Natuurlijk kan dit experiment worden toegejuicht, want artsen moeten inderdaad een rol spelen in de preventieve werking, in samenwerking met Kind en Gezin. Toch heb ik een aantal vragen inzake de uitwerking van dit experiment en de mogelijke implementatie ervan.

Enerzijds wordt er gezegd dat men de consultatiebureaus heeft opgericht omdat men een bepaalde meerwaarde wil geven, onder meer door aan iedereen eenzelfde basispakket aan te bieden, met eventueel een basispakket-plus voor de specifieke risicogroepen. Anderzijds wordt er ook gesteld dat er met gescheiden consults wordt gewerkt, omdat men een kwalitatieve dienstverlening wil verzorgen met bijgeschoolde artsen en een ondersteunende werking door vrijwilligers. Een aantal van deze dingen vind ik jammer genoeg niet terug in het netwerk dat met de artsen wordt uitgebouwd. Mijnheer de minister, kan u mij hieromtrent iets meer uitleg geven ?

Hoe blijft het onderscheid tussen preventie en curatie gegarandeerd, als er met één huisarts wordt gewerkt ? Op welke manier kan Kind en Gezin controle uitoefenen op wat er in dat artsenkabinet gebeurt ? Kan Kind en Gezin nagaan op welke manier de betrokken arts de mensen die naar hem komen opvolgt ? Wat zal er in de toekomst met dit experiment gebeuren ? Zullen er eventueel nog andere experimenten worden uitgevoerd ? Is dit experiment bedoeld als aanvulling bij de bestaande en goed werkende consultatiebureaus, om eventuele tekorten in de regio's op te vangen ? Zijn er plannen om op deze manier de consultatiebureaus op termijn te vervangen ? Indien dit een goed experiment is, waarom is dan die hele operatie van de vernieuwing van de consultatiebureaus opgezet ?

Tot besluit wil ik benadrukken dat er zeker nog onduidelijkheden en vragen bestaan, en dat een operatie waarbij men van 1108 naar 287 consultatiebureaus en 31 antennes evolueert er één is van lange duur. Bij een dergelijke operatie wordt van iedereen een loyale inzet gevraagd. Ik ben ervan overtuigd dat die er is, en ik stel ook vast dat die er is.

Ik denk wel dat er dan bijstellingen op korte termijn nodig zijn, niet zozeer in functie van de oppervlakte in vierkante meters waar dat bureau over

Becq

beschikt, maar wel in functie van de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en de duidelijke taakomschrijving van de betrokkenen. Wat Kind en Gezin betreft vind ik tenslotte dat aanmoediging mensen een sterkere stimulans geeft dan negatieve kritiek en controle.

Werd er reeds een evaluatie opgestart inzake de werking van deze consultatiebureaus, of wordt deze gepland? Hoe zal bij deze evaluatie een rangorde worden gecreëerd in de eventuele werkingspunten? Kan men reeds een vergelijking maken tussen de vroegere en de huidige bureaus wat het bereik van deze bureaus en de herkomst van de gebruikers betreft, rekening houdend met kansarme wijken? Wordt er bij een eventuele evaluatie ook gebruik gemaakt van informatie van gebruikers en van de besturen zelf? Gaat het wat dat betreft niet alleen over de vraag of het consultatiebureau bijvoorbeeld al dan niet over een telefoon beschikt, zoals me in eerste instantie ter ore kwam? Werd er een tijdschema opgesteld waarbinnen men eventueel op bepaalde bedenkingen kan ingaan? Wat zullen de criteria qua evaluatie en implementatie zijn inzake het experiment in Vilvoorde?

De voorzitter : Mevrouw Ceysens heeft het woord.

Mevrouw Patricia Ceysens : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik wil even ingaan op een aantal zeer terechte opmerkingen die werden gemaakt in het kader van deze interpellatie.

Ten eerste hebben we steeds laten verstaan dat we het nogal moeilijk hebben met de neutraliteit die men beweert te hanteren. We hebben dat toen ook gezegd, maar we hebben er weinig aan kunnen doen. In een evaluatie zullen daaromtrent ook vandaag weinig cijfers bekend zijn. Toch vinden we het onaanvaardbaar dat men mensen verplicht om bijvoorbeeld op raadpleging te gaan in de gebouwen van het socialistische ziekenfonds. Ik vrees dat men ons de cijfers betreffende de vraag of er mensen om die reden afhaken nooit zal voorleggen. Naar aanleiding van deze interpellatie willen we echter nogmaals benadrukken dat we dit steeds onaanvaardbaar hebben gevonden.

Een tweede, daarbij aansluitend punt betreft de infrastructuur. Het was de bedoeling een betere infrastructuur te verkrijgen, maar als we zien wat men zoal verontachtzaamt om dat toch in sommige lokalen te laten gebeuren, dan betreuren wij dit.

We waren van oordeel dat de hele operatie, het herleiden van het aantal consultatiebureaus van ongeveer duizend tot ruwweg 300, bedoeld was als een besparing : dit blijkt uit de verslagen van de raad van bestuur van Kind en Gezin. We vrezen echter dat uit de cijfers wellicht een andere conclusie zal blijken.

Een derde punt betreft het speciale geval van Vlaams-Brabant. Mevrouw Becq had het er reeds kort over, maar ik wou dit nog even vanuit een andere invalshoek belichten. Brussel maakt, zoals u weet, geen deel meer uit van deze provincie. Brussel is nu een probleem of een zaak van heel Vlaanderen, niet alleen van Vlaams-Brabant.

Vandaag wordt het element van Kind en Gezin in het provinciale kader toch steeds aan Vlaams-Brabant toebedeeld. Ik heb gehoord dat de cijfers van Brussel werkelijk zeer slecht zouden zijn. Zeer weinig mensen zouden in Brussel een consultatie vragen, terwijl er toch heel wat financiële inspanningen worden geleverd, die Vlaams-Brabant dan voor zijn rekening neemt. Mijnheer de minister, ik weet niet of dit klopt : hopelijk kan u er me iets meer over zeggen.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, ik kan me aansluiten bij heel wat opmerkingen van mevrouw Becq. Ik heb niet zo'n uitgebreid onderzoek kunnen doen als u dat heeft gedaan, maar ook ik heb met een aantal mensen gepraat over de consultatiebureaus van Kind en Gezin. Een aantal punten zijn me daarbij opgevallen ; ik zal ze even herhalen, alleen maar om een aantal vragen van mevrouw Becq te onderstrepen.

Ik hoor beweren dat er in een aantal consultatiebureaus minder ouders met hun kinderen terechtkomen. Een aantal mensen hebben dus wel degelijk afgehaakt. Omdat ze een langere weg moeten afleggen naar een ander bureau, of eventueel omdat ze de vrijwilligers niet kennen, zijn ze minder gemotiveerd om dit bureau te bezoeken. Ook weet ik dat er een aantal vrijwilligers hebben afgehaakt, precies omwille van het feit dat men er minder nodig heeft, maar ook omdat het niet zo duidelijk is wat er van hen wordt verwacht. In het verleden hebben die vrijwilligers zeer goed werk geleverd. Ik neem aan dat ze dat in de toekomst ook nog zouden kunnen doen, maar op dit ogenblik zijn ze enigszins het spoor bijster. Ik vind dat we de

Van Den Heuvel

inzet van die mensen niet mogen laten verloren gaan.

Ik heb het niet echt kunnen controleren, maar de vrijwilligers vrezen ook nog dat er op dit ogenblik, door de hele herstructurering en herinrichting van een aantal bureaus, momenteel meer geld gaat naar de structuur en infrastructuur van het gebouw dan naar het materiaal waarmee er moet worden gewerkt in deze bureaus. Zo waren er voorbeelden waarbij er, hoewel men beschikte over een prachtig lokaal met nieuwe meubelen, geen weegschaal voorhanden was : een eenzijdige inrichting van de lokalen dus.

Mijn laatste opmerking sluit enigszins aan bij onze vroegere kritiek op het feit dat men te weinig de gelegenheid heeft genomen om de structuur van die consultatiebureaus te ontzuilen. Door wat is gebeurd in een vier- of vijftal gemeenten in mijn regio, merken we dat de bureaus die niet door de gemeenten worden beheerd wél systematisch de gemeenten benaderen, opdat ze toch ook een bijdrage zouden leveren bij de inrichting van de lokalen en de regiohuizen. De schepenen van die gemeenten worden benaderd om een bijdrage te leveren. Welke politiek schuilt daarachter ? Op zich wordt op die manier natuurlijk een dienst geleverd aan de hele gemeente. Wil men het echter écht in handen van de zuil houden, dan moet men volgens mij de met die herstructurering gepaard gaande onkosten ook zelf maar dragen.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Mevrouw de voorzitter, dames en heren, ik had nog een aantal aanvullende vragen en bedenkingen.

Inzake de dienstverlening verloopt het werken in regio- en groepsverband bij Kind en Gezin vrij moeilijk. Volgens mij is dat voor een deel te wijten aan het feit dat het hier over verschillende soorten mensen gaat, die elk een eigen opleiding hebben en nooit in groepsverband hebben leren werken. Bij dit project en alle mogelijke bijscholingen is het volgens mij essentieel om de artsen niet apart bij te scholen, maar iedereen samen te onderrichten in het samenwerken met elkaar.

Verder blijken er heel wat interne strubbelingen voort te vloeien uit het feit dat iedereen zijn plaats aan het zoeken is. Het betreft hier immers vooral nieuwe, zeer gemotiveerde en zeer geëngageerde

artsen. We weten echter allemaal dat men in het begin steeds volgens het boekje tracht te werken, terwijl de zaken na een tijd zullen worden gerelativeerd.

Nu ontstaan er nog conflicten tussen taken van vrijwilligers en artsen. Ik neem een voorbeeld van een arts die eindverantwoordelijke is in verband met parameter, gewicht en gestalte : dit betekent echter niet dat hij zelf moet meten en wegen. Deze kinderziekten zullen verdwijnen naarmate men elkaar beter leert kennen. Wél is het zinvol dat vrijwilligers worden ondersteund. Mijnheer de minister, het lijkt me derhalve belangrijk om na te gaan of het decreet betreffende het vrijwilligerswerk niet als praktische handleiding kan fungeren voor de vrijwilligers bij het vervullen van hun taak.

Een andere suggestie, waardoor men voor een deel het probleem dat men bepaalde deelgemeenten niet bereikt kan oplossen, is het bewust zoeken naar vrijwilligers in die gebieden waar men de mensen minder bereikt. De ervaring in mijn streek met deze methode leert dat dit systeem vrij goed werkt : men ontmoet de mensen op een informele manier, waardoor de drempel kleiner is.

Er is een reëel probleem dat er verschillende verpleegkundigen en verschillende vrijwilligers zijn. Nochtans zal de verpleegkundige die huisbezoeken aflegt in het kader van het voorbereidend onderzoek, bij het eerste contact, de mensen gewoonlijk meedelen wanneer men kan komen voor een consultatie. Aangezien de raadpleging door middel van een afspraak plaatsvindt, kan men in feite steeds kiezen welke verpleegkundigen men wil. Het lijkt me dat dit vrij goed functioneert, en dat de problemen voortvloeien uit het feit dat ouders het vaak nog niet gewoon zijn zich aan de afspraken en het tijdsschema te houden. Dit blijkt althans als we de ervaringen uit een andere provincie bekijken.

Er is dan ook nog de vraag wat men met de ervaringsdeskundige zal doen. In bepaalde gemeenten maakt deze immers deel uit van Kind en Gezin. Wat zal er in de toekomst met dit project gebeuren ?

Op het vlak van de infrastructuur stel ik me vragen over de neutraliteit. Als men op een bepaalde plaats gedurende bij wijze van spreken vijftig jaar lang raadplegingen heeft georganiseerd – met alle verschillende benamingen die deze ooit hebben gekregen -, dan is dat gebouw op zich neutraal geworden en moet men daar niet meer van wakker liggen. Ik pleit echter voor voorzichtigheid bij het aanduiden van nieuwe locaties : het feit dat het

Van Cleuvenbergen

gebouw waar men moet binnengaan tot om het even welke zuil behoort, verhoogt immers de drempel.

Datzelfde probleem stelt zich trouwens ook voor de vrijwilligers, de artsen en de verpleegkundigen. Ze begeven zich al evenmin graag naar plaatsen waar ze als het ware onder een specifieke vlag moeten werken, zelfs al zijn ze er beroepsmatig niet mee verbonden. Wél moet het mogelijk zijn dat we qua infrastructuur snel aanpassingen kunnen eisen of een verhuis kunnen voorstellen, indien de infrastructuur onveilig is. Zo is er bijvoorbeeld een plaats waar men op een eerste verdieping raadplegingen houdt, met een open trap, of een raadpleging in een ruimte waar geen verluchting mogelijk is. Zoiets is onverantwoord ; een termijn van drie jaar is in dit geval inderdaad te lang.

Ten slotte heb ik nog een aantal vragen over de kwaliteitsbewaking. Dit is voor een deel de taak van de inspectie-ambtenaar. Die houdt zich vooral bezig met accommodatie, de comitésleden en de werking binnen Kind en Gezin, dus niet in de eerste plaats met de regio-verpleegkundigen en de artsen. Volgens mij hebben ze geen specifieke controle-taak, behalve met betrekking tot het medisch toezicht, dat plaatsvindt onder de verantwoordelijkheid van de arts, maar dan is de arts soms rechter en partij. Op die manier creëert men moeilijkheden.

Wordt er daarbuiten nog aan kwaliteitsbewaking gedaan, of moet dit worden bijgestuurd ? Hoe zit het met de controle betreffende vaccinaties ? Na een half jaar kan men daar toch al resultaten over hebben. Verloopt dit nu beter of minder goed dan vroeger ? Wordt aan huis- en kinderartsen gevraagd om hun handelingen op het gebied van vaccinaties systematisch te melden, rekening houdend met het feit dat slechts één vaccinatie, namelijk de polio-vaccinatie, wettelijk verplicht is ? Dit moeten we op korte termijn in de gaten houden : we kunnen ons een hiaat van drie jaar qua opvolging immers niet veroorloven.

Mijnheer de minister, denkt u, of denkt Kind en Gezin niet dat vorming inzake basiszorg in groepsverband in de toekomst belangrijker zal worden ?

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik sluit me graag aan bij de interpellatie.

In het verleden hebben we in het parlement en in de commissie reeds lang en intens over deze zaak gedebatteerd. Men is nu al een tijdje bezig, en we zullen die evaluaties waarschijnlijk krijgen.

Een aantal mensen hebben blijkbaar een aantal evaluaties kunnen verkrijgen. Het zou interessant zijn mochten we dit verslag ook kunnen krijgen.

Mevrouw Sonja Becq : We hebben een dergelijk verslag ook niet gekregen.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Ik verwees wel degelijk naar uw eigen ervaringen.

Minister Luc Martens : Het tot nu toe verrichte onderzoek is nog niet zo verfijnd dat men op alle gestelde vragen kan antwoorden. Sommige aspecten waar men terecht aandacht voor vraagt, worden helemaal niet behandeld in die rapporten.

Mevrouw Patricia Ceysens : Er is al een rapport, mijnheer Van Vaerenbergh.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Goed, er is al een rapport.

Ik wil nog twee punctuele opmerkingen kwijt. Een aantal problemen zijn ontstaan door de rigoureuze taakafbakening tussen vrijwilligers, verpleegkundigen en artsen. Het grote probleem is blijkbaar het wegen en meten. Dat werd altijd door vrijwilligers uitgevoerd. Sinds de artsen dit plots zelf moeten doen, ontstaan er moeilijkheden. Het is de moeite waard daar een oplossing voor te zoeken.

Een ander punt is Brussel. De liberale vrouwen vragen dat het regionale huis van Vlaams-Brabant in Leuven zou worden gevestigd. Ik heb er echter geen bezwaar tegen dat het in Brussel komt. Integendeel, vergeet niet dat Brussel een specifiek geval is en blijft. De zaken moeten er heel anders worden aangepakt dan in de rest van Vlaams-Brabant. De infrastructuren zullen zich aan het individu moeten aanpassen in plaats van omgekeerd. In Brussel moet men zich tot de mensen richten. Dat is ook op cultureel vlak zo. Kind en Gezin moet de mensen aantrekken. In Brussel zal de aanwezigheid op zich ongeveer het belangrijkste aspect van de opdracht zijn.

De voorzitter : Ter aanvulling vermeld ik even dat het Strategisch Plan een idee van Kind en Gezin

Voorzitter

was. Toen we er voor het eerst over hoorden, verzekerde de vorige minister van Welzijn ons dat het niet om een besparingsoperatie ging. Er is gekozen voor een andere aanpak. Om er een oordeel over te vellen moeten we op de evaluatie wachten.

Hebt u al meer informatie over de werking en de bereikbaarheid van de landelijke consultatiecentra ? Op een bepaald moment kreeg Brussel de prioriteit, gedeeltelijk ten koste van de landelijke zones. Klopt dat of wordt die leemte opgevangen ? Mevrouw Becq heeft deze vraag voor het Pajottenland gesteld. Hoe staat het in het Hageland ? In deze regio bestond al een achterstand qua bereikbaarheid. Wordt dit nu niet versterkt ?

Wat de infrastructuur betreft, is het uiteraard onverantwoord drie jaar te wachten om de onveilige situaties te verhelpen. Als het echter om andere normen gaat, en zeker om comfort, zou ik willen vragen die tijdsspanne te respecteren. Sommige steden die zich kandidaat hebben gesteld, zijn nieuwkomers op dit vlak. Zij hebben die tijd echt nodig om een degelijke infrastructuur uit te bouwen.

Mijn laatste punt betreft de werking van de regiohuizen. Ik heb het altijd eigenaardig gevonden dat men eerst de consultatiebureaus organiseerde en daarna pas de regiohuizen. Zijn ze nu allemaal van start gegaan ? Ik dacht van niet. Laten we niet de kans schieten om op deze manier bepaalde leemtes op te vullen ? Kunnen we de regionale werking en ondersteuning niet versterken met een extra antenne hier en daar ? Hoe staat het met de evaluatie daarvan ? Wordt daar een bijsturing voorgesteld ?

Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ik heb heel wat nuttige opmerkingen gehoord, die de rudimentaire interne evaluatie kunnen verfijnen. Veel van uw aandachtspunten, mevrouw Becq, ontbreken inderdaad in de interne evaluatie. Deze laatste heeft vooral aandacht voor de organisatie van de zittingen. Dat houdt volgende aspecten in : het dubbel consult, het vrijwilligerswerk, het teamoverleg van het consultatiebureau, de ligging en bereikbaarheid van dit bureau, de kwaliteit van de infrastructuur en de accommodatie, en de neutraliteit. U had het over dat laatste punt, mevrouw Ceysens. De vraag is evenwel niet of het bureau neutraal is, maar wel of het als neutraal wordt ervaren. Dat een bureau zich in een parochiezaal of een gebouw van een vakvereniging bevindt, vormt geen bezwaar op zich. Het

gaat om de subjectieve waarneming. Zodra men het gebouw niet meer als neutraal ervaart, is er een probleem. Uit onderzoek blijkt dat de acceptatiegraad zeer hoog ligt. Degenen die een gebouw als niet neutraal ervaren, zijn sterk in de minderheid. Als u neutraliteit als een absolute voorwaarde vooropstelt, hebt u geen ander antwoord dan een overheidsinitiatief of -gebouw. Een vrij initiatief heeft immers altijd wel een kleur. Trouwens, zelfs een OCMW-initiatief blijkt vaak niet neutraal te zijn.

Mevrouw Patricia Ceysens : Vroeger was de keuze in elk geval veel ruimer. Er waren meer dan 1.100 bureaus, tegenover de 287 van ze nu. Neutraliteit is dus nog belangrijker geworden.

Minister Luc Martens : De vraag in het onderzoek luidde : wordt het gebouw als neutraal ervaren door de doelgroep ? De antwoorden zijn niet eenduidig te interpreteren omdat ze van de inspecteurs kwamen en niet van de doelgroep zelf.

Mevrouw Sonja Becq : Hoe zal dat in de toekomst worden bepaald ?

Minister Luc Martens : Het rapport stelt onder meer dat onvoldoende rekening werd gehouden met het cliënteel zelf. Ruim 80 percent ervoer de consultatiebureaus als neutraal, en ruim 90 percent zag de steunpunten zo. Ik herhaal dat dit verband houdt met de manier waarop de vragen worden gesteld.

Het voorlopige interne rapport is hoe dan ook rudimentair. Het heeft vooral betrekking op de infrastructuur, de organisatie van de zittingen, de tijdsinvestering, het teamoverleg, de algemene registratie, het permanent voorhanden zijn van de vrijwilligers, enzovoort. Deze evaluatie werd gepland in het kader van een actieplan dat parallel loopt met het nieuwe systeem van consultatiebureaus. Het was erop gericht de implementatie op het terrein zo goed mogelijk op te volgen en eventuele problemen tijdig bij te sturen. Deze bijsturingen betreffen de meest storende punten. Er is een grondige evaluatie nodig om een adequaat instrument te maken van dit actieplan.

Men heeft op een bepaald ogenblik voor de huidige oplossing gekozen. Ze behoorde tot de eerste dossiers die we ooit goedkeurden in het Vlaams Parlement. We moeten ze nu uitproberen. Het heeft geen zin ze al na negen maanden af te blazen. In dat geval zou de schade immers veel groter zijn dan de baat. We zouden dan opnieuw moeten

Martens

onderhandelen over een nieuwe werkwijze, wat alleen maar tijdverlies kan opleveren.

Hoe is men tot dit model gekomen? Waarschijnlijk leverde geen enkel ander een consensus op. Er waren onder meer modellen die te maken hadden met de huisartsen. Het experiment in Vilvoorde is daar nog een beetje de nasleep van. Het bevatte een zekere logica, namelijk dat men huisartsen in de eerste lijn hun rol zou laten vervullen. Maar het kreeg meteen tegenwind van de kinderartsen. Ook in medische kringen bestaat geen eensgezindheid over de taakverdeling.

De raad van beheer van Kind en Gezin zal op 15 oktober kennis nemen van het uitvoerig rapport. Daarnaast zal een universitaire instelling een onderzoek uitvoeren bij gezinnen met jonge kinderen. Het HIVA was de enige kandidaat. Het zal deze opdracht binnenkort toegewezen krijgen. Het is de bedoeling in november 1996 met de externe evaluatie van start te gaan, en deze een looptijd te geven van een zestal maanden. In dat onderzoek zullen vier punten aan bod komen: het consultgedrag voor preventief onderzoek, de evaluatie van de consultmogelijkheden in de vernieuwde werking, de evaluatie van het programma dat wordt aangeboden en ten slotte de reden voor het wel of niet meer bezoeken van het consultatiebureau.

Het laatste onderwerp dat in het evaluatie-onderzoek aan bod zal komen zijn de motieven voor het bezoek – of beter gezegd voor het niet of niet meer bezoeken van de consultatiebureaus.

Mevrouw Becq vroeg of men een vergelijking kan maken met de toestand uit het verleden. Het antwoord daarop is negatief. Er zijn nog niet voldoende gegevens beschikbaar. De consultatiebureaus voor het jonge kind hielden op 31 december 1995 op te bestaan. Over de consultatiebureaus – nieuwe stijl – beschikt men over gegevens van twee kwartalen, maar dat volstaat niet om een ernstige vergelijking te kunnen maken.

Mevrouw Sonja Becq : Uit een krantenbericht blijkt nochtans dat men reeds een persconferentie heeft georganiseerd.

Minister Luc Martens : Dat is juist. Maar ik blijf bij mijn standpunt dat men enkel vergelijkbare dingen kan vergelijken. Men kan dus niet de activiteiten van een bepaald najaar met die van een voorjaar vergelijken. Men zegt dat in mei elke vogel zijn ei legt. Dit behoort tot de natuur der dingen. Het

voorjaar blijkt iets vruchtbaarder te zijn dan het najaar. Ik weet niet, mevrouw Avontroodt, of dat juist is. Ik wil enkel benadrukken dat we niet over vergelijkbare gegevens beschikken.

Er zijn wel gegevens beschikbaar over het aantal aanmeldingen op de consultatiebureaus tijdens de eerste twee kwartalen van 1996. Uit die cijfers blijkt dat bij afloop van het tweede kwartaal van 1996 in het Vlaamse Gewest reeds 86 procent van het in het strategisch plan vooropgesteld aantal consulten werd verwezenlijkt. Daardoor bereikt men 75 procent van het totale aantal kinderen die zich in hun eerste of tweede levensjaar bevinden. In het derde levensjaar bereikt men 50 procent van de kinderen.

Dat zijn de cijfers. Uit het feit dat 75 procent van de potentiële doelgroep werd bereikt besluit men dat er blijkbaar nog steeds een meer dan behoorlijk contact bestaat.

Als men die cijfers per regio bekijkt, dan stelt men echter opvallende verschillen vast. Zo bereikte men in de provincie Antwerpen tijdens het tweede kwartaal reeds 102 procent van het streefcijfer. Er zijn nochtans regio's – Brecht, Puurs en Zoersel – die meer dan 10 procent onder het streefcijfer blijven, dus zelfs binnen de verschillende provinciën zijn er betekenisvolle verschillen. In de provincie Vlaams-Brabant laten zeer veel diensten slechts zwakke resultaten optekenen. Dat valt mij, als buitenstaander, op. Het maatschappelijk weefsel van verenigingen en diensten is veel minder krachtig aanwezig in die provincie. Ook op andere terreinen, zoals de gezins- en bejaardenhulp, uit zich dat.

De voorzitter : Moet u daaraan niets doen?

Minister Luc Martens : Ik denk dat eerst en vooral de mensen er zelf iets moeten aan doen. De provincie Vlaams-Brabant bereikt slechts 68 procent van haar streefcijfer. Daarop vormt de regio Leuven een uitzondering. Dat moet u toch een troost zijn, mevrouw Ceysens. Die regio scoort 107 procent van het streefcijfer. Alle andere gebieden in die provincie scoren eerder laag. Bepaalde regio's, zoals Gooik en Overijse, scoren zelfs beduidend lager.

In de provincie West-Vlaanderen werd een score van 79 procent behaald. De regio's Brugge en Roeselare scoren beduidend beter. Er werd daar nochtans geen reclamecampagne gevoerd. In Tielt zijn de cijfers dan weer beduidend minder goed. Dat heeft er onder meer mee te maken dat de diensten daar nog niet helemaal zijn uitgebouwd. Daar stel-

Martens

len zich ook nog enkele problemen inzake de organisatie.

Oost-Vlaanderen behaalde 78 percent van de vooropgestelde norm. Ook daar zijn er intra-provinciaal grote verschillen vast te stellen. De provincie Limburg behaalde 98 percent van de norm. De eerste prijs wordt dus, op basis van dit voorlopig tussenklassement, uitgereikt aan Limburg. Vooral Genk, Overpelt en Peer behalen een zeer goede score. Andere regio's, zoals Borgloon, doen het dan weer beduidend minder goed.

Dit zijn zuiver kwantitatieve gegevens. Uw vragen hebben echter betrekking op vele aspecten, ook van niet-kwantitatieve aard. Zo stelt men de vraag wie de bereikte en niet-bereikte mensen zijn. Slaagt men er voldoende in om de risicogroepen te bereiken? In welke mate slaagt men erin om in Brussel bepaalde doelgroepen te bereiken? Daarover hebben we geen informatie. Nemen we bijvoorbeeld de twee regio's die samen het Brussels Gewest omvatten: voor beide regio's werd zelfs geen berekening gemaakt. Men zegt enkel dat er in de loop van dit kwartaal 169 zittingen en 2232 aanmeldingen plaatsvonden, maar we beschikken nog steeds niet over een activiteitenverslag.

Ik heb begrepen dat het cliënteel eigenlijk nog echt niet in de interne bevraging werd betrokken. De vraag van mevrouw Becq over de betrokkenheid van gebruikers, besturen en dergelijke houdt daarmee verband. Die betrokkenheid zal wél worden georganiseerd wanneer de externe bevraging wordt opgestart. Op dat ogenblik zal een representatieve steekproef van gezinnen wel degelijk worden ondervraagd. De organiserende besturen worden via hun raad van bestuur bij de opvolgingsprogramma's betrokken. Die programma's zullen ervoor moeten zorgen dat er enige vooruitgang wordt geboekt.

Die interne en externe evaluaties moeten leiden tot een voortdurende bijsturing. Voor mij is het duidelijk – zeker na de vele opmerkingen die ik heb gehoord – dat men de vraagstelling moet verfijnen. Het volstaat niet te weten hoeveel vrijwilligers zich aanbieden, of hoeveel consultaties er gebeuren. De hamvraag is of men met dergelijke dienstverlening de mensen bereikt die men wil en moet bereiken. Vandaag kan ik dat niet uit deze gegevens afleiden. Ik moet bekennen dat ik u in dat verband het antwoord schuldig blijf. Dat is niet mijn schuld; ik beschik slechts over de informatie die zij mij hebben overhandigd.

Het project-Vilvoorde is een samenwerkingsverband tussen het HUVVO – Huisartsen voor Vilvoorde en omgeving – en Kind en Gezin. Dat parallelle project staat toe om zowel naast als ook met elkaar te werken. In zekere zin heeft dit project dubbelzinnige aspecten. De bedoeling is toch om uiteindelijk te komen tot een zekere samenwerking, een integraal aanbod inzake preventieve kindergeneeskunde. In de eerste fase van dit project voeren huisartsen, kinderartsen en consultatiebureaus samen het geheel van het aanbod aan basiszorg uit. Ze brengen huisbezoeken; in Vilvoorde worden alle kinderen van 0 tot 3 jaar onderzocht. Dat gebeurt tijdens de eerste fase.

In de tweede fase spitst men zijn activiteiten dan toe op die doelgroepen die een groter gezondheidsrisico lopen. Voor hen wordt, in overleg met de arts, bovenop het basispakket – tweemaal vier consultaties plus twee consultaties – een specifiek pakket voorgesteld. Dat kan bestaan uit bijkomende consultaties, die al dan niet aan huis gebeuren. Het is de bedoeling dat uit deze activiteiten een soort netwerk groeit van welzijnsverenigingen. Dat moet ook aanleiding geven tot lokale preventieprojecten.

U vroeg naar de evaluatiemomenten. De evaluatie van de eerste fase zal gebeuren in de periode van 1 januari 1997 tot 31 maart 1997. Een tussentijdse evaluatie zal gebeuren na zes maanden; een eindevaluatie zal gebeuren na 1 jaar werking. Het eigenlijke project zal op 1 april 1997 opstarten.

Dat zijn de gegevens waarover ik vandaag beschik. Ik zal de verslaggever vragen om de nota van 9 oktober 1996 ten behoeve van de raad van beheer ook aan u te bezorgen. Ik herhaal hier wel mijn waarschuwing: de gegevens die in die nota vervat liggen zijn erg summier. Ik deel dus de zorg van mevrouw Becq en van andere collega's. U spreekt over vrijwilligers en over de werking van het gescheiden consult. In dat verband vraagt u zich af of dat teamoverleg volstaat. Wel, blijkbaar is dat in 70 percent van de gevallen voldoende; in 30 percent volstaat dat echter niet.

U vraagt zich ook af hoe het staat met de continuïteit in de dienstverlening. Dat is een structureel probleem, dat bijvoorbeeld ook bestaat in de sector van de gezins- en bejaardenhulp. Ook daar wordt nogal eens gevraagd naar continuïteit; en ook daar zijn de diensten niet altijd in staat om die continuïteit – in de zin van dezelfde persoon voor dezelfde bejaarde – te verzekeren. Ik heb alle begrip voor de mensen die met dat probleem worden geconfronteerd, want die rotatie vraagt steeds

Martens

opnieuw een mentale inspanning om een nieuwe vertrouwensband te kunnen opbouwen. Dat alles heeft natuurlijk te maken met het grote aanbod van duobanen en deeltijdse jobs. Materieel is het dus onmogelijk om die continuïteit altijd te waarborgen. Anderzijds hebt u natuurlijk gelijk wanneer u zegt dat dit probleem zo goed mogelijk moet worden aangepakt.

Op uw vragen over de infrastructuur en de neutraliteit heb ik reeds geantwoord. Uit een eerste onderzoek blijkt dat een dertigtal plaatsen niet echt in orde zijn. Ik heb de indruk dat men dat wel goed in het oog houdt, en dat men op korte termijn positieve resultaten zal bereiken.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Ik dank u, mijnheer de minister, voor uw luisterbereidheid. Ik hoop dat een aantal problemen die hier aan bod zijn gekomen ook aan Kind en Gezin worden overgemaakt. Ik zou willen dat dit zo snel mogelijk gebeurt. U zegt dat die evaluatie binnenkort gebeurt. Wel, ik vind dat daar ook rekening moet mee worden gehouden, want vooral het kwalitatieve aspect is doorslaggevend ; kwantitatieve gegevens volstaan niet.

Inzake de neutraliteit wil ik het volgende zeggen. Neutraliteit betekent voor mij niet dat het privé-initiatief niet aan bod zou mogen komen. Privé-initiatieven en initiatieven van gemeenten zijn niet tegengesteld. Er zijn steeds privé-initiatieven geweest. Vrijwilligers hebben dit uitgebouwd, en vandaag ondersteunen ze die werking. Ze hebben een zekere knowhow opgebouwd. Het kan dus niet dat dit alles vandaag zou worden opzijgeschoven. Ik heb overigens nooit geweten in welk soort consultatiebureau ik met mijn kinderen ben geweest.

Ik wil enkel zeggen dat dit onderscheid niet altijd herkenbaar is. Men mag alleszins geen twee maten en twee gewichten hanteren. We moeten ook inzicht krijgen in de wijze waarop die neutraliteit wordt gemeten. Het gaat om meer dan de inspectieverantwoordelijke. Als ik hoor dat parochielokalen niet door de beugel kunnen, maar andere lokalen wel, dan heb ik daar bedenkingen bij.

Mijnheer de minister, ik had graag gezien dat u Kind en Gezin mededeelt dat ze moeten proberen om ook in hun schriftelijke verslagen de mensen die zich dagdagelijks inzetten aan te moedigen. Sommige inspectieverslagen brengen enkel de

negatieve aspecten tot uiting. Ik vindt dat de mensen recht hebben op een positieve stimulans.

De voorzitter : Mevrouw Van Cleuvenbergen heeft het woord.

Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen : Ik sluit me volledig aan bij mevrouw Becq.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de minister, uit het voorlopig rapport dat u hebt voorgelezen, concludeer ik dat zich zowel in de landelijke gebieden als in Brussel grote problemen voordoen. Wat Brussel betreft moeten we een allesomvattende politiek voeren ten gunste van de Brusselse Vlamingen, want die mensen hebben het al moeilijk genoeg.

In Halle-Vilvoorde is één vijfde van de inwoners niet Nederlandstalig, met alle problemen vandien. Daarom vraag ik voor Vlaams-Brabant dezelfde bezorgdheid als voor Brussel. Men kan er niet dezelfde normen hanteren als in de rest van Vlaanderen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Interpellatie van mevrouw Ria Van Den Heuvel tot de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over dringende maatregelen in verband met acute problemen van woonwagengebwoners

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van mevrouw Van Den Heuvel tot de heer Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn, over dringende maatregelen in verband met acute problemen van woonwagengebwoners.

Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mijnheer de minister, collega's, de meeste grote gemeenten in Vlaanderen worden regelmatig geconfronteerd met de aanwezigheid van woonwagengebwoners. Uit cijfers van het VOW blijkt dat 60 percent van de 980 Vlaamse woonwagengezinnen illegaal staat opgesteld. Het ontbreekt hen aan de nodige woonzekerheid en elementaire voorzieningen.

Van Den Heuvel

Mijnheer de minister, ik vermoed dat u op de hoogte bent van deze cijfers, want ze komen ook voor in het Actieplan voor de Minderheden. Het Strategisch Plan vormt een goede basis voor de oplossing van de acute problemen. Een van die problemen is het feit dat 106 gezinnen op 32 locaties in ongeveer 19 gemeenten in hun woonzekerheid worden bedreigd. Er zijn PV's opgesteld omdat ze de regels van de Ruimtelijke Ordening overtreden. Ze wonen in landbouwzones, groenzones enzovoort. Deze cijfers dateren van juli 1996, maar tot nader order zijn de problemen alleen in Brussel aangepakt, en ook daar is nog geen oplossing uitgewerkt.

Het Strategisch Plan voor een Etnisch-Cultureel Minderhedenbeleid bevat heel wat goede ideeën. Dit plan breidt het Vlaamse migrantenbeleid uit naar de woonwagenbewoners en de vluchtelingen. Het bevat vijf hoofdstukken : krachtlijnen ; strategische doelstellingen en indicatoren ; kritische succesfactoren ; een omgevingsanalyse ; actieprogramma's.

Mijnheer de minister, toen ik in de zomer een voorstel van decreet aankondigde, antwoordde uw kabinet dat u met deze zaak bezig was, en dat het actieprogramma zou worden goedgekeurd. Ik heb nochtans de indruk dat enkel de eerste drie hoofdstukken zijn goedgekeurd. Op de vergadering van 24 juli 1996 heeft de Vlaamse regering vermoedelijk beslist om de in het laatste hoofdstuk voorgestelde projecten voor onderzoek aan te bevelen aan de bevoegde Vlaamse ministers. Welke projecten zullen worden uitgewerkt, is nog niet beslist.

Er bestaan goede bedoelingen om de woonwagenbewoners in de toekomst woonzekerheid te geven. Er zullen echter overgangsmaatregelen nodig zijn. Tot op heden bestaat terzake nog geen concreet plan.

- *De heer Wilfried Aers treedt als voorzitter op.*

In het strategisch plan wordt beschreven dat project nummer 7 het creëren van duurzame en aangepaste woonwagenterreinen tot doel heeft. Zelfs indien men in 1997 met de uitwerking van dit project zal kunnen starten, zal het echter nog een hele tijd duren voor alles is verwezenlijkt.

Bovendien stellen we vast dat de definitieve beslissing hierover nog niet is gevallen. Mijnheer de minister, momenteel wordt een honderdtal gezinnen met verdrijving bedreigd. Welke maatregelen

gaat u op zeer korte termijn nemen om die mensen – zij het dan voorlopig – woonzekerheid te garanderen ?

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Mijnheer de minister, u hebt zonet verwezen naar het Sociaal Impulsfonds. Kan dit fonds eventueel een rol spelen in de problematiek van de woonwagenbewoners ?

Ik verwijs ook naar de situatie in Nederland. De commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting is een drietal weken geleden in Rotterdam geweest. Daar worden voor de woonwagenbewoners een aantal initiatieven genomen. Zo heb ik onder andere gezien dat ze de mogelijkheid krijgen om zich te vestigen in stenen woningen in woonwagenvorm. Dit gebeurt in het kader van de sociale woningbouw.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren : De woonwagenbewoners vormen een minderheidsgroep. Vaak gaat het om kansarmen, die slachtoffer zijn van allerlei vormen van discriminatie.

Voor mij gaat het in deze zaak om het recht op wonen. Hiermee kom ik op het terrein van de huisvesting. De minister van Huisvesting heeft een aantal zaken in zijn beleidsbrief opgenomen. Voorts heeft het natuurlijk ook te maken met ruimtelijke ordening. In welke mate zal er in de toekomst overleg worden gepleegd tussen deze twee departementen ? In welke mate gebeurt dit nu reeds ?

In de begroting voor Welzijn is een bedrag van 19,6 miljoen frank voorzien. De vraag is momenteel veel groter dan het aanbod. Er zouden 593 bijkomende legale plaatsen nodig zijn om aan de vraag te voldoen. Ofwel wordt het budget opgetrokken, ofwel gaat men op een creatieve wijze zoeken binnen de andere departementen. De heer Van Vaerenbergh heeft al aangegeven dat er misschien mogelijkheden te vinden zijn bij de sociale huisvestingsmaatschappijen, want ze beschikken nog altijd over een grote grondreserve. Het is jammer dat het subsidiestelsel vandaag enkel door gemeenten kan worden aangesproken.

Ik wil het nog even hebben over de doortrekkers-terreinen. De veldwerkers laten weten dat er momenteel een zeer grote crisis is. De zigeuners zijn zich aan het organiseren. Ze komen met een

Heeren

honderdtal wagens op één terrein terecht, dat uiteraard veel te klein is. Op die manier willen ze actie voeren. Ik heb zelfs gehoord dat ze van plan zijn om een betoging te houden naar het parlement. Mijnheer de minister, in welke mate kunnen deze doortrekkersterreinen worden geïnstalleerd, en op welke manier kunnen de provinciale overheden hierbij worden betrokken ?

De voorzitter : Minister Martens heeft het woord.

Minister Luc Martens : Ik wil eerst een reactie geven op de opmerkingen van de heer Van Vaerenbergh, over de mate waarin een en ander ondergebracht wordt in het Sociaal Impulsfonds. De verschillende SIF-plusgemeenten hebben hun dossiers ingediend, en we zijn nu bezig met de doorlichting daarvan. Een aantal werden via het VFIK aangepakt. Men zal dit proberen te integreren. Het lijkt me waarschijnlijk dat daar een beperkt aantal plaatsen vrijkomt.

Mevrouw Heeren, u verwijst naar de sociale huisvestingsmaatschappijen. Ze kunnen inderdaad een belangrijke rol spelen, maar men mag de eigen aard van deze bevolking niet onderschatten. Ik heb zelf in Limburg de gelegenheid gehad woonwagenterreinen te bezoeken. Deze mensen wensen niet in een stenen huis te wonen. Ze vormen numeriek een kleine groep maar zijn ook een minderheid door hun cultuur, hun minieme bereidheid tot integratie, hun eigen circuit, regels en wetten. Ze huwen bijna uitsluitend binnen hun groep. Ze onderhouden hun eigen banden en tradities. Hun wereld is gesloten en moeilijk toegankelijk. Men kan daar niet zomaar aan de deur gaan kloppen – of dan zou men in elk geval geen zinnig gesprek kunnen voeren. De regering besliste pas op 24 juli 1996 wie als coördinerend minister zou optreden in deze zaak. Voordien was helemaal niet duidelijk wie dit op zich zou nemen.

U hebt verwezen naar het project over de aanleg van voldoende duurzame en aangepaste woonwagenterreinen en terecht ook naar de nota Omgevingsanalyse woonwagengewoners, die ik allen wil aanbevelen. De budgettaire weerslag van dit alles mag evenwel niet worden onderschat, want vooralsnog is alleen in mijn begroting een artikel opgenomen. De basisallocatie 63.01, subsidies aan lagere overheden voor de aankoop en aanleg van terreinen ten behoeve van nomaden, voorziet in middelen voor OCMW's, gemeenten en provincies. Het betreft hier evenwel slechts een bedrag van

19,5 miljoen frank. Voor 1997 zou dit 19,9 miljoen frank belopen.

Als ik heel even bekijk hoeveel we eigenlijk nodig hebben de komende jaren, dan schieten we heel wat tekort. De planning voor de volgende zes jaren gaat uit van een versnelde operatie gedurende de eerste jaren. Voor 1997 zouden we eigenlijk over zowat 80 miljoen frank moeten beschikken. Die zijn er niet, zodoende moeten we het plan uitstellen tot 1998, als we het willen opstarten. We moeten deze werkwijze hanteren, omdat de begroting is opgemaakt vóór de goedkeuring van het dossier Minderheden en er dus geen rekening is gehouden met de inzichten die dit rapport aanreikt. Als er al actie wordt ondernomen – en dat moet, mijns inziens – zal die moeten aanvangen in 1998. Dit betekent evenwel niet dat we intussen niets kunnen doen. Inzake overleg kunnen we het beleid op een ruime basis funderen, en bijvoorbeeld ook ruimtelijke ordening bij de discussie betrekken.

Mevrouw Patricia Ceysens : Mijnheer de minister, ter verduidelijking wil ik even de categorieën onderscheiden. De woonwagengewoners kunnen in twee – verschillende – categorieën worden opgedeeld : de zigeuners enerzijds, en de mensen die uit steden worden verdreven omdat ze de huur niet langer kunnen betalen anderzijds. Met de eerste categorie hebben we in het arrondissement al enige ervaring door het probleem in Holsbeek : daar ging het vooral om onderwijs. De gemeente heeft daar dan op eigen verantwoordelijkheid een aantal terreinen ter beschikking gesteld van doortrekkers of zigeuners.

Minister Luc Martens : De eigenlijke opdeling is als volgt : de Rom-zigeuners, die uit Europa afkomstig zijn, in België wonen sinds de negentiende eeuw en als taaleigen het Romanesk en het Frans hebben, en dan zijn er de Manoesj-zigeuners. Zij wonen hier en in de omliggende landen sinds de vijftiende eeuw en spreken Manoesj en Nederlands. Ten slotte zijn er nog de zogenaamde voyageurs, die niet zelden afstammen van verpauperde Vlaamse families, en deze groep is ontstaan na de eerste industriële revolutie. Ze spreken een zeer uitgesproken Bargoens dialect en hebben een eigen nomadische cultuur. Dat zijn de drie subcategorieën van woonwagengewoners.

De campingbewoners zijn een heel andere groep. Daartoe behoren zij die aan sluikwonen doen en dies meer. Hier hebben we het over de ongeveer 1.000 gezinnen, 3.000 personen, die deel uitmaken van de drie eerstgenoemde subgroepen. We mogen niet aan begripsverwarring doen.

Mevrouw Patricia Ceysens : Ik ben ervan overtuigd dat die mensen hoofdzakelijk met rust willen worden gelaten en dat ze vooral inzake huisvesting geen vragende partij zijn.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ze vragen om standplaatsen.

Minister Luc Martens : Ze moeten wel ergens terecht kunnen en vragen daarom residentiële woonwagenterreinen, doortrekkersplaatsen – waarvan er nog niet één bestaat – en zogenaamde pleisterplaatsen, waar men zeer tijdelijk kan verblijven. We zijn op dit vlak onvoldoende uitgerust, hoewel we vanuit het departement Welzijn de voorbije tien jaar ongeveer 143 miljoen frank hebben geïnvesteerd in terreinen. Toch lopen we hopeloos achter ten aanzien van de behoeften.

Een aantal projecten liggen nu voor : aankoop en inrichting in Aarschot, aanleg in Sint-Truiden, nutsvoorzieningen in Mechelen, renovatie in Genk. In de Antwerpse regio mag men voor Wilrijk en Mortsel – en dat geldt ook voor Leuven – aanvragen voor nieuwe middelen verwachten. Er blijft evenwel een uitermate grote nood en vraag bestaan. Dat is nu net het waardevolle van het Strategisch Plan : het uitzetten van de marges voor iets dergelijks in de tijd. Dit kan alleen als alle partners om de tafel gaan zitten, en daarom ook is de coördinatie-opdracht van 24 juli 1996 zo belangrijk. Alle beleidsaspecten moeten hier gecombineerd en gecoördineerd aan werken : ruimtelijke ordening zowel als onderwijs of sociale integratie en cultuur, tewerkstelling en gezondheid spelen een rol inzake het woonwagenbeleid.

Het zijn ook elementen die in het Strategisch Plan terugkeren. Ik beveel u dit rapport ten sterkste aan. U kreeg het allemaal toegestuurd, veronderstel ik. Aan wat daarin staat, kan ikzelf immers weinig toevoegen. Men is er intensief mee bezig geweest, en ik kan enkel concluderen dat we die gedachtengang moeten volgen.

Samengevat gaat het er dus om, ten eerste, om oplossingen te vinden op korte termijn. De grote vraag daarbij luidt of men vanuit ruimtelijke ordening bereid is voorlopige standplaatsen toe te kennen. Is men er tevens toe bereid tijdelijke vergunningen af te leveren ? Ik kan daarvoor pleiten, indien duidelijk zou worden dat die bereidheid ontbreekt, maar de beslissing ligt voornamelijk binnen dat bevoegdheidsdomein.

Soms ligt ook het gemeentebestuur aan de basis van een beslissing. Niet zo lang geleden, vlak voor

de vakantie, pleegde ik overleg met de burgemeester van Aalst om hierover overeenstemming te bereiken. Daar stelde zich immers een probleem en het zag ernaar uit dat de Sociale Huisvestingsmaatschappij bereid zou zijn zich ermee in te laten. Jammer genoeg heeft dit niet tot een consensus geleid, er kwam dus ook geen plan uit de bus. We kunnen allemaal op gemeentelijk niveau in die zin een pleidooi houden, maar is men daar wel zo happig op ? Zonder camera's in de buurt lijkt dat wel zo, maar denkt u zich eens in hoe het zou zijn als uw lokale verslaggever van de regionale televisie u de vraag stelt of er een standplaats in uw gemeente komt.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Dat is inderdaad het cruciale punt.

Minister Luc Martens : Ik kan alleen de middelen zoeken, maar ik zal die in 1997 niet vinden, tenzij ik ze binnen de begroting voor Welzijn uit een andere pot weghaal. Ik kan evenwel geen vergunningen afleveren en moet overigens uitkijken waar ik die middelen dan wel zal halen. Men zou zodoende wel tijdelijke vergunningen kunnen afleveren, maar het is helemaal niet zo evident dat dit gebeurt.

Ten tweede zouden we de budgetten in elk geval moeten optrekken en een aanpassing van de regelgeving is eveneens een must. Ik meen te weten, mevrouw Van Den Heuvel, dat u zelf een voorstel van decreet in die zin voorbereidt. Daarvan heb ik een soort van voorontwerp ontvangen, dat een spreidingsplan behelst met een enigszins dwingend karakter ten aanzien van de gemeenten. Het verplicht hen eigenlijk een aantal verbintenissen na te komen, en het gaat zelfs tot op het niveau van de provincie, mits het volgen van de geijkte procedures, natuurlijk.

Mevrouw Veerle Heeren : Mijnheer de minister, ik zou u nog een vraag willen stellen in verband met het budget. Ik begrijp dat het budget voor Welzijn niet alles alleen kan dragen. U hebt gewezen op de verantwoordelijkheid van het departement Huisvesting. Kunnen er dan geen middelen worden gevonden binnen dat departement ?

Ik blijf immers van het principe dat het hier gaat over het recht op wonen, over het creëren van een woonplaats. In dit geval gaat het over een terrein. De bijkomende problemen – onderwijs, cultuur enzovoort – situeren zich op het domein van Welzijn, maar ik vind dat het zoeken naar dergelijke terreinen en hun infrastructuur het departement Huisvesting aanbelangen.

Minister Luc Martens : Ik vind deze nota zeer goed. Het onderdeel over de woonwagens is een zeer consistent verhaal, zeker in het licht van de omgevingsanalyse, de juridische definitie en de interactie tussen de verschillende sectoren. Onze ambtenaren hebben een gedegen werkstuk voorgelegd, en ik heb niet de pretentie het beter te weten dan hen. Ik heb er geen probleem mee me mentaal in te schrijven in hun voorbereidende werk.

Indien het element van Ruimtelijke Ordening – in dit geval het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen – en factoren van sociale huisvesting meespelen, mag dit niet op de klassieke manier gebeuren. Mijnheer Van Vaerenbergh, we moeten aanvaarden dat die mensen een eigen interpretatie geven aan het begrip familie, die sterk verschilt van de onze. Ook hun bouw- en wooncultuur is helemaal anders dan de onze. Ze hebben een hekel aan alles wat hen vastankert.

De huidige huisvestingsregels voor kansarmen zijn niet altijd op hen toepasbaar, want ze verdienen vaak op een behoorlijke manier een inkomen. We mogen hen niet altijd afschilderen als mensen die de boter op hun boterham niet verdienen.

Mevrouw Veerle Heeren : Het gaat dan toch om een minderheid.

Mevrouw Patricia Ceysens : Ik denk dat de armoede op een camping soms groter is dan bij woonwagengebwoners.

Minister Luc Martens : Ze zitten dus niet noodzakelijk in de categorie van de armen. Een aantal maatregelen die omwille van het inkomen worden getroffen ten gunste van de armen, zijn niet van toepassing op woonwagengebwoners met een hoger inkomen. Men kan een en ander niet oplossen met de normale code voor de sociale huisvesting.

We moeten het besluit van de regering van 29 juni 1983, houdende vaststelling van het bedrag en van de voorwaarden inzake betoelaging, verwerving, inrichting en uitbreiding van woonwagenterreinen efficiënter aanwenden, onder meer door ervoor te zorgen dat ook huisvestingsmaatschappijen er een beroep op kunnen doen. Momenteel kunnen alleen gemeenten, OCMW's en provincies dat.

De bepalingen inzake de infrastructuur die mag worden gebouwd, moeten worden verruimd. Speelpleinen voor kinderen worden hier bijvoorbeeld niet in omschreven, terwijl ik vind dat die op een woonwagenterrein mogelijk moeten zijn. Een en ander moet dus worden verruimd, zowel op het

vlak van de initiatiefnemer als op het vlak van de toepassing.

Een decretale ingreep behoort tot de mogelijkheden, maar we zullen moeten nagaan wat het draagvlak hiervoor is. Ik bedoel hier niet alleen het politieke draagvlak, maar ook de bereidheid op het niveau van de gemeenten zelf.

Inzake de verhoging van de kwaliteit van de terreinen en het bewaken van die kwaliteit is de woonwagencommissie van groot belang, in de eerste plaats op het Vlaamse niveau. De kleinschaligheid lijkt me ter plaatse zo duidelijk dat men er geen commissie voor moet voorzien. In dit geval volg ik dus niet helemaal het rapport, dat op het niveau van de gemeenten een commissie wil laten oprichten. Laat ons niet overdrijven met het oprichten van commissies voor van alles en nog wat, want dan zal uiteindelijk elke burger van minstens twee commissies lid moeten zijn. Er kunnen natuurlijk wel uitzonderingen zijn.

Mevrouw Veerle Heeren : Er zijn inderdaad uitzonderingen, onder andere in mijn eigen gemeente. Die commissie houdt zich voornamelijk bezig met de exploitatie, het toezicht en het beheer van die terreinen. Ik vind het dus wel zinvol dat een aantal mensen tijd vrijmaakt voor dit aspect alleen.

Minister Luc Martens : Dat hangt natuurlijk af van de beheersstructuur die wordt opgezet. We moeten evalueren wat er ondertussen werd gerealiseerd. In de voorbije tien jaar gaat het over 143 miljoen frank, waarmee vijftien woonwagenterreinen werden gerealiseerd, door middel van tien standplaatsen.

Bij de evaluatie zullen we een aantal aspecten moeten bekijken, zowel individuele aspecten – het gebruiksgemak en de veiligheid –, als collectieve aspecten – de invloed van de infrastructuur op sociale relaties, bouwtechnische elementen en het beheer van deze terreinen. Deze evaluatie, die op zeer korte termijn kan plaatsvinden, moet in elk geval de basis vormen voor het waarmaken in 1997 en de daaropvolgende jaren van het plan dat door de administratie wordt bepleit.

Naar mijn oordeel valt het doortrektersterrein vooral onder de verantwoordelijkheid van de provincies. We zullen dan ook samen met hen moeten bekijken hoe we dit kunnen realiseren. Op korte termijn willen we starten met die commissie en met dat overleg, zodat we ervoor kunnen zorgen dat iedereen op dezelfde golflengte zit. We hopen dat

Martens

we hiertoe in de begroting van 1998 de nodige middelen kunnen vinden.

De vraag werd gesteld hoe ik kan verhinderen dat de gemeenten negatieve beslissingen zouden nemen. Welnu, ik kan dat niet, aangezien deze beslissingen meestal op een rechtsgrond steunen : zo is bijvoorbeeld de bouwvergunning niet in orde, of blijkt dat de terreinen niet beantwoorden aan de bestemming die door de gewestplannen of een bijzonder plan van aanleg wordt gegeven.

Met andere woorden : ik kan wel een aanbeveling doen, of een beroep doen op een zekere inschikkelijkheid, een bepaald gedoogbeleid. Dit is echter een zeer delicate zaak : vandaag pleit men immers voor een gedoogbeleid om problemen op te lossen, terwijl men morgen wordt ondervraagd omdat men te lang heeft gedoogd. Het is dus zeer gevaarlijk om deze weg te bewandelen. Zo herinner ik me andere interpellaties, bijvoorbeeld in verband met het huis van Hød, waar me werd gevraagd waarom men de situatie zo lang had gedoogd. Het instrumentarium dat kan worden gebruikt om de gemeenten te verplichten een bepaalde spoor te volgen berust ofwel bij de andere door mij aangeduide deelreinen – ik denk telkens opnieuw aan ruimtelijke ordening, dat hierin een belangrijke rol speelt – ofwel bij een bepaald decretaal kader waarbinnen men dit een dwingend karakter kan geven. In dit verband denk ik aan een soort van spreidingsplan. Het lijkt me in elk geval essentieel dat men samenwerking en coördinatie tot stand brengt. Ik hoop dat alle gesprekspartners bereid zullen zijn om samen rond de tafel te gaan zitten.

Dit is geen zaak die ons stemmenwinst zal opleveren. We kunnen het alleen doen omdat we dit ervaren als onze menselijke plicht, omdat we vinden dat dit beantwoordt aan het positieve zelfbeeld van de Vlaamse samenleving waaraan we allen trachten te bouwen. Dit alleen kan onze motivatie zijn.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Ik vond het strategisch plan een goed plan. Ik heb nu nog een aantal voorstellen die erin opgenomen zijn gehoord. Ook de documenten betreffende de omgevingsanalyse zijn zeer goed.

Mijnheer de minister, ik hoor u echter steeds spreken in de voorwaardelijke wijs. Ook inzake de acties om de heel acute problemen op dit ogenblik te verhelpen verwijst u naar de minister van Ruimtelijke Ordening. Dat stelt me niet gerust, daar u toch – al is het maar sinds 24 juli 1996 – coördinerend minister bent in deze aangelegenheid. Zal u dan zelf geen actie ondernemen om uw ambtsgenoten aan te zetten tot het nemen van initiatieven ?

Minister Luc Martens : Jawel. Dat doen we nu reeds. Ik kan er hun aandacht op vestigen, maar ik kan niet beslissen in hun plaats. Ik heb niet het recht een regeringsinitiatief terzake in te leiden, aangezien dit dossier betrekking heeft op ander-mans bevoegdheid. Ik kan het wel vragen, maar het initiatief ligt bij de ambtsgenoot.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Het is dus helemaal afhankelijk van de welwillendheid van uw ambtsgenoten.

Minister Luc Martens : Inderdaad.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mijnheer de minister, hebt u er een idee van hoeveel van de verschillende actiepunten die door uw administratie zijn voorgesteld een kans maken om ooit te worden gerealiseerd ? Het gaat immers niet alleen over de woonwagendstandplaatsen. Overigens kan ik me achter deze actiepunten scharen.

Nu krijgen we de indruk dat er een prachtig plan bestaat waaromtrent echter nog geen beslissingen zijn genomen.

Minister Luc Martens : Er werd inderdaad nog geen enkele beslissing genomen. Het strategisch plan en de aanbevelingen werden principieel goedgekeurd, maar ze moeten nog in concrete beslissingen worden omgezet, zodat ze in werking kunnen treden.

Materieel kan dat ook nog niet. Tussen de goedkeuring en het operationeel worden van een dergelijk plan ligt een tijdsspanne van minstens zes maanden. Er kan dus niets gebeuren voor het begin van volgend jaar.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 15.52 uur.*
